

8—11 november

Debatter m. m.

Onsdagen den 9 november

Sid.

Svar på interpellation av herr Persson, Fritz, om bostadssubventionerna	4
Om utredning rörande permutation	13
Om spridning av veckoledigheten	17
Interpellation av herr Hübinette ang. särskilda åtgärder för handikappade i samband med övergången till högertrafik	18

Torsdagen den 10 november

Svar på enkel fråga av fru Hamrin-Thorell om användning till viss forskning av lärarlönemedel som ej utbetalats till följd av lärarkonflikten	20
---	----

Fredagen den 11 november

Interpellation av herr Sundin ang. åtgärder i anledning av apartheidpolitiken i Sydafrika, m. m.	24
Meddelande ang. enkel fråga av herr Werner ang. vissa krediter till kvoterat bostadsbyggande	25

Samtliga avgjorda ärenden

Onsdagen den 9 november		Sid.
Statsutskottets utlåtande nr 130, om vissa militära markersättningsfrågor i Övre Norrland		13
Första lagutskottets utlåtande nr 35, om lagstiftning mot hemlig övervakning och avlyssning		13
— nr 36, ang. ändring i lagen om befordran med luftfartyg, m. m.		13
— nr 37, om utredning rörande permutation		13
Tredje lagutskottets utlåtande nr 53, ang. förslag till hotellförordning		17
— nr 54, ang. upphävande av lagen om statsmonopol på tillverkning av tobaksvaror		17
Allmänna beredningsutskottets utlåtande nr 50, om spridning av veckoledigheten		17
— nr 51, ang. viss instruktion för åtgärder vid trafikolyckor		18
— nr 52, om statligt stöd för körkortsutbildning av rörelsehäm- made		18

Tisdagen den 8 november

Kammaren sammanträdde kl. 16.00.

Herr *Sörenson* anmälde, att han under gårdagen åter infunnit sig vid riksdagen.

Justerades protokollen för den 1 innevarande månad.

Föredrogos och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 142, angående godkännande av avtal mellan Sverige och Filippinerna för undvikande av dubbelbeskattning och förhindrande av skatteflykt beträffande skatter på inkomst och förmögenhet; samt

nr 143, angående höjning av vissa postavgifter.

Föredrogos och bordlades ånyo statsutskottets utlåtande nr 130, första lagutskottets utlåtanden nr 35—37, tredje lagutskottets utlåtanden nr 53 och 54 samt allmänna beredningsutskottets utlåtanden nr 50—52.

Anmäldes och bordlades följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr 140, angående godkännande av tilläggsavtal till avtalet mellan Sverige och Spanien för undvikande av dubbelbeskattning och fastställande av bestämmelser angående ömsesidig handräck-

ning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet; samt

nr 144, med förslag till affärstidslag.

Anmäldes och bordlades en av herr *Ernulf* under sammanträdet avlämnad motion, nr 765, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 135, angående domartjänster vid vissa underrätter.

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökning:

Till riksdagens första kammare

Härmed får jag vördsamt anhålla om ledighet från tjänsten som första kammarens sekreterare under tiden den 9—den 25 november 1966 för fullgörande av författningsenlig militärtjänstgöring.

Stockholm den 8 november 1966

K.-G. Lindelöw

Den begärda ledigheten beviljades; samt beslöt kammaren, på framställning av herr talmannen, att till första kammarens sekreterare för tiden den 9—den 25 november välja kammarens stomnotarie, fru Solveig Gemert.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 16.03.

In fidem

K.-G. Lindelöw

Onsdagen den 9 november

Kammaren sammanträdde kl. 14.00.

Justerades protokollet för den 2 innevarande månad.

Herr TALMANNEN yttrade:

Plenum nästa onsdag den 16 november som i den preliminära planen angivits skola börja kl. 10 eller kl. 14 börjar kl. 10.

Om bostadssubventionerna

Hans excellens herr statsministern ERLANDER, som tillkännagivit, att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara herr *Fritz Perssons* interpellation om bostadssubventionerna, erhöll ordet och anförde:

Herr talman! Herr Fritz Persson har bett mig redogöra för de sakförhållanden som är relevanta för det i radio/TV:s slutdebatt i valrörelsen aktualiserade exemplet angående statsministerns bostadssubvention. I denna debatt gjorde högerpartiets ledare herr Holmberg gällande att jag har en årlig bostadssubvention på 4 200 kronor. Många har uppfattat detta så att jag tillskansat mig en särskild förmån. Så är naturligtvis inte fallet.

Den form av bostadssubventioner, som herr Holmberg torde ha åsyftat, utgår till alla nyproducerade bostäder, som finansieras med statliga lån. Dessa lån löper med låg ränta, och staten betalar dessutom en del av den ränta, som utgår på primär- och sekundärlånen. Dessa räntebidrag utgår f. n. till ca 95 procent av nyproduktionen. De utgår till fastighetsägarna, som emellertid måste beräkna hyrorna med hänsyn tagen till dessa bidrag. En hyresgäst

kan alltså inte själv påverka storleken av subventionen till hans lägenhet. Den beror helt och hållet på när det hus han flyttar in i är byggt.

Syftet med räntebidragen är att hålla kostnaderna i nyproduktionen nere för att främja en sådan inriktning av byggandet, särskilt i fråga om lägenheter- nas utrymme, som på sikt framstår som ändamålsenlig. Genom räntebidragen hålls hyrorna i nyproduktionen någorlunda i nivå med hyran i tidigare byggda hus. Den som flyttar in i en nybyggd lägenhet skall inte enbart därför att byggnadskostnaderna har stigit behöva betala en högre hyra än den som bor i en äldre men standardmässigt likvärdig lägenhet. Detta är ett uttryck för solidaritet och rättvisa främst gentemot alla de familjer, som är hänvisade till att söka sig en nyproducerad lägenhet.

Enligt herr Holmbergs uppgift i valrörelsen skulle bostadssubventionen för den lägenhet jag bor i utgöra 4 200 kronor per år. Denna uppgift är inte korrekt. Ännu har inte utgått något räntebidrag till denna fastighet. Låneärendet är nämligen inte avgjort. Men när och om räntebidrag kommer att utgå blir det enligt de principer som riksdagen fastställde i våras. För denna fastighet som färdigställdes år 1962 innebär beslutet att staten betalar de räntekostnader som överstiger 4,5 procent på primärlånet och 5,0 procent på sekundärlånet. Med dagens förutsättningar, alltså dagens ränteläge, skulle ett sådant räntebidrag påverka hyran för den lägenhet jag bor i med ca 1 450 kronor för helt år. Den låga räntan på statslånet, en förmån som också tillkommer alla statsbelånade fastigheter, kan under samma förutsättningar beräknas innebära att hyran för min lä-

Om bostadssubventionerna

genhet skulle bli ca 410 kronor lägre för helt år än om inget statslån kommer att utgå. Herr Holmbergs 4 200 kronor reduceras alltså till ca 1 860 kronor, om och när lånet blir beviljat.

Jag vill slutligen framhålla att bostadspolitiska kommittén framlagt förslag till nytt finansieringssystem, som avser att fördela kapitalkostnaderna för bostäder på en längre tid. Detta föreslås ske genom att kapitalutgifterna för en fastighet i början sätts lägre än vad som följer av marknadsvillkoren för att därefter successivt anpassas till nyproduktionens kostnader. Förslaget har nyligen remissbehandlats, och frågan är nu under beredning i inrikesdepartementet.

Systemet med räntebidrag är motiveerat av strävan att hålla bostadsproduktionen på en hög nivå till rimliga hyror. Räntebidragen utgår till alla statsbelånade hus och är sålunda generellt verkande. Systemet kan naturligtvis kritiseras; syftet har heller aldrig varit att det skall permanentas. Socialdemokratien har i sitt bostadspolitiska program föreslagit att räntebidragen avskaffas och ersätts av ett system, i huvudsak enligt det förslag som bostadspolitiska kommittén framlagt. Det borde därför inte vara någon politisk stridsfråga. Men högerpartiet har i valrörelsen ansett det lämpligt att rikta ett angrepp mot de av riksdagen fastställda grunderna för bostadspolitiken på ett så försåtligt sätt att det hos en stor del av väljarkåren gav intrycket att statsministern på ett oegentligt sätt skaffat sig speciella förmåner.

Herr PERSSON, FRITZ, (s):

Herr talman! Jag ber att till hans excellens herr statsministern få framföra mitt tack för svaret på min interpellation.

I svaret anför statsministern bl. a. att han är medveten om att många i anledning av herr Holmbergs uppgift om ifrågasavarande bostadssubvention har

fått den uppfattningen, att den svenske statsministern tillskansat sig en särskild förmån. Det är alldeles riktigt att många har uppfattat saken på det sättet. Mer än ett exempel kan anföras som visar att så är fallet. Jag har inte minst i anledning härav ansett det synnerligen angeläget att en redogörelse lämnades för de sakförhållanden som är relevanta i det av herr Holmberg anförda exemplet. Jag tycker nämligen att det är anmärkningsvärt, för att inte säga uppseendeväckande, att herr Holmberg utnyttjade tillfället i fråga till att, som det heter i interpellationssvaret, formulera sitt angrepp så försåtligt, »att det hos en stor del av väljarkåren gav intrycket att statsministern på ett oegentligt sätt skaffat sig speciella förmåner».

Jag vill nu ställa några frågor till herr Holmberg.

1. Är herr Holmberg villig att erkänna att hans uppgift i partiledardebatten att statsministern har en bostadssubvention av 4 200 kronor var helt osann, eftersom det icke har utgått och inte heller för närvarande utgår någon sådan subvention?

2. Tycker herr Holmberg inte själv att det skulle ha varit synnerligen olämpligt och missvisande att på detta sätt informera väljarna om den statliga bostadspolitiken även om uppgiften hade varit med sanningen överensstämmande?

3. Anser herr Holmberg att andra generella statliga bidrag och ekonomiska förmåner, t. ex. folkpensioner och barnbidrag, skall differentieras i förhållande till förmånstagarens inkomst, d. v. s. omvandlas till inkomstprövade förmåner?

För min del anser jag att herr Holmbergs angrepp mot statsministern måste betraktas som ett slag under bältet. Hade en boxare uppträtt så i en boxningsring eller en fotbollsspelare i en fotbollsmatch borde det ha åsamkat vederbörande diskvalificering eller utvisning. Anser verkligen herr Holmberg att det är tillfredsställande att högerns val-

Om bostadssubventionerna

framgångar delvis vunnits med så tvevelaktiga argument?

Herr **HOLMBERG** (h):

Herr talman! Den här debatten, som tydligen röner ett visst intresse, är uppenbarligen en direkt fortsättning på den ofta med indignation förda valdebatten. Låt mig erinra om att denna debatt inte hade kommit upp, om inte statsministern två gånger under valet då han fick tillfälle att närmare utveckla bostadsfrågorna stod svarslös. Det gällde dels frågan om bostadskön och vad de människor skulle göra som stod i den kön, dels min fråga hur bostadssubventionssystemet verkade för olika lägenheter, däribland den lägenhet som statsministern bebod.

Det finns anledning att gå tillbaka till den formulering som jag använde. Jag angav bl. a. att i den ifrågavarande fastigheten fanns moderna, subventionerade lägenheter, och jag sade också att en av dessa lägenheter beboddes av statsministern. Jag formulerade frågan på följande sätt: Anser statsministern att denna politik är ett uttryck för solidaritet och rättvisa? Är det inte i själva verket ytterligare ett exempel — ett skrämmande exempel — på hur orättvis och orättfärdig regeringens bostadspolitik är?

Det var den konkreta frågan. Statsministern ansåg sig vid det tillfället tydligtvis inte ha tid att gå in på en redogörelse för hur vårt nuvarande bostadssubventioneringssystem fungerar, och det kunde ju finnas skäl för det med hänsyn till att det var en TV-debatt, då tiden är mycket knapp.

Emellertid kan jag inte i det ytrande som jag fällde på något sätt inläsa att det skulle vara ett personligt angrepp på statsministern och att väljarna skulle ha uppfattat det som ett påstående att statsministern — som det mycket onyanserat uttryckes i interpellationssvaret — »tillskansat sig en särskild förmån» eller »på ett oegentligt

sätt skaffat sig speciella förmåner». Man kan naturligtvis fråga sig varför dessa fantastiska överord tas till i interpellationssvaret. Jag aktualiserade hela frågan om bostadssubventionssystemet med utgångspunkt från ett exempel. Jag kunde också ha tagit andra exempel på andra områden i fråga om bostäderna, exempelvis hyresregleringsområdet, och placerat in mig själv i ungefär samma situation som statsministern, vilket alltså innebär att jag med hänsyn till hyresregleringen troligtvis betalar en för låg hyra med ungefär samma belopp som det statsministerns lägenhet är subventionerad med.

Statsministern stod, som sagt, svarslös, och nu har han begärt hjälp av sin socialdemokratiske kollega i bostadsstyrelsen, som väckt en interpellation i ärendet. Jag måste säga att statsministern har valt en ledamot av denna kammar som självfallet har mycket goda insikter i just dessa frågor. Riksdagsman Fritz Persson är anställd i kungl. bostadsstyrelsens låne- och bidragsbyrås bidragssektion. Jag förstår mycket väl att när det rör sig om bostadssubventionssystemet måste man ha tekniker till hjälp, ty det finns väl inte någon sektor av den statliga verksamheten som är så fastlåst, tillkrånglad och svåröverskådlig som det nuvarande bostadssubventionssystemet är.

I statsministerns interpellationssvar har man med utnyttjande av detta mycket tillkrånglade system också kommit fram till en subvention för den nu aktuella lägenheten som är den absolut lägsta som skulle kunna framräknas.

Nu hävdas att den uppgift som jag lämnat rörande subventionen var felaktig, bl. a. därför att det inte utgår några subventioner och därför att hyran ännu inte är fastställd. Den formuleringen måste jag på det bestämdaste vända mig emot. Man skulle kunna säga att subventionerna ännu inte är utbetalda, men när det slutgiltiga beslutet från länsbostadsnämnden föreligger, kommer självfallet subventioner i sed-

vanlig ordning att utgå till fastighetsägaren, som måste ta hänsyn härtill då hyran för hyresgästerna fastställs.

Jag vill sedan erinra om en liten detalj, nämligen att det finns något i denna mystiska uppläggning som kallas för kreditivtillägg och som utgår de första tio månaderna efter det inflytning har skett just för att täcka en viss övergångsperiod innan slutgiltigt beslut fattats. Nu är emellertid situationen för denna mystiska fastighet mycket sär egen. Den var ju färdig, som det angavs, redan i juli år 1962, alltså för över fyra år sedan. Under denna tid har fastighetens subventions- och hyresfrågor behandlats i olika statliga instanser. Ännu vet vi inte vad som är klart och vad som inte är klart — frågorna är fortfarande olösta. Det är inte olöst huruvida fastigheten skall ha subvention eller ej, utan frågan gäller hur stor subvention denna fastighet skall ha. Fastighetsägaren, Riksbyggen eller Fastighetsaktiebolaget Marieberg, som jag tror det heter, är tydligen inte nöjd med det beslut som hittills har fattats rörande produktionskostnaderna och tycks inte heller vara nöjd med räntebidraget. Det är väl därför som det drar ut på tiden. Såvitt jag har kunnat utröna har Riksbyggens missnöje lett till överklagande och besvär, och man fortsätter att behandla denna sak.

Nu kan man fråga sig vad som är orsaken till allt detta. Är det så att fastighetsägaren, Riksbyggen, vill ha mindre subvention och mindre stöd från staten eller är det inte så att fastighetsägaren, Riksbyggen, lika väl som andra fastighetsägare utnyttjar subventions-systemet för att få så hög subvention som möjligt? Vad slutresultatet blir i exakta siffror är ur den synvinkel som vi nu diskuterar helt av underordnad betydelse. Den bedömning som vi har kommit till då vi gjorde uträkningen på grundval av det material som fanns tillgängligt visar, att den troliga subventionen för de nu ifrågakommande stora lägenheterna kan komma att ligga på mel-

lan 20 och 30 kronor per kvadratmeter. Det är naturligtvis en fråga om belåningsvärdets storlek och en fråga om huruvida man har bundna eller obundna lån. Därom säges emellertid intet i statsministerns interpellationssvar.

Jag skall gärna redovisa en uträkning, som kommer till ett annat resultat än vad statsministern gör och även till ett annat resultat än den siffra som jag rörde mig med såsom ett exempel i valdebatten.

Jag kan utgå från ett belåningsvärde på 750 kronor per kvadratmeter lägenhetsyta, ett belåningsvärde, som fastighetsägaren tydligen inte är nöjd med. Jag kan utgå från en basränta på 3 procent, för primärlån 7 procent och för sekundärlån 7,5 procent, alltså mycket försiktiga tal. Det gäller då obunda lån. I dagens läge får man väl betala betydligt mer i ränta för dessa lån. Jag kan räkna med en underränta för statslån på 4 procent, vilket ger en subvention på över 25 kronor per kvadratmeter eller ca 3 300 kronor för en 6-rumslägenhet.

Låt mig emellertid göra ytterligare ett påpekande som belyser innehållet i interpellationssvaret och svårigheten att här verkligen ge korrekta informationer. Statsministerns svar utgår från de beslut som riksdagen har fattat i år och som gäller från den 1 juli 1966, då räntorna justerades uppåt. Tidigare har vi haft en lägre ränta och alltså en högre subvention. Nu är det ju så att denna fastighet blev färdig den 1 juli 1962. Jag vet inte vid vilken tidpunkt fastighetens lån slutgiltigt ordnades, men skulle ändå tro att de ordnades någon gång under 1963 eller kanske t. o. m. 1964, vilket ger ytterligare en viss tid för annat beräkningssätt och alltså högre subventioner fram till den 1 juli 1966.

Ja, herr talman, detta är en exemplifikation på vart den nuvarande bostadsregleringen och bostadspolitiken leder. Jag har helt enkelt velat använda det för att visa hur befängd den nuvarande bostadspolitiken är och hur felaktigt

Om bostadssubventionerna

det statliga kreditstödet har utformats. Och jag är glad över att statsministern i sitt interpellationssvar indirekt har medgivit att vårt nuvarande kreditstöd är felaktigt utformat och nu har blivit föremål för en översyn, som vi hoppas skall föranleda proposition till riksdagen.

Vi har från högerpartiets sida riktat kritik mot systemet och hävdad, att den nuvarande bostadslångivningen skall ersättas med ett kreditgarantisystem. Vi har hävdad att de generella subventioner, som det här gäller, skall avvecklas i snabbare takt än för närvarande och att den nuvarande diskrimineringen av enskild företagsamhet skall lösas upp och ersättas med konkurrens på lika villkor. Vi har också hävdad att detta leder till att man får stärka de individuella bidragen till människor med låga inkomster och stor försörjningsbörda.

Man frågar sig då slutligen, varför vi inom högerpartiet fäster så stor vikt vid att subventionssystemet avvecklas. Ja, svaret ligger helt enkelt i att det nuvarande subventionssystemet gynnar de människor som inte behöver någon subvention. Vi har ansett att det inte är uttryck för en solidarisk politik. Och jag tycker att det här exemplet, oavsett siffrorna, på ett påtagligt sätt illustrerar den situation som socialdemokraternas bostadspolitik har kommit i.

Hans excellens herr statsministern
ERLANDER:

Herr talman! Var herr Holmbergs anförande i TV-debatten en för honom rätt komprometterande sak, så tror jag att han kommer att inse att anförandet nyss från denna kammars talarstol inte hjälpte upp den situation, som han själv har försatt sig i.

Jag vill först och främst påpeka att jag under TV-debatten gav herr Holmberg många tillfällen och ställde två direkta frågor till honom, om han inte skulle inför Sveriges TV- och radio-

lyssnare kunna redogöra för den bakgrund som gör att han anser sig berättigad att säga, att jag har en bostadssubvention på 4 500 kronor. Han vägrade. Jag tog upp saken på nytt i TV-debatten, eftersom jag förutsatte att han verkligen åtminstone skulle kunnat orka med en förklaring att självfallet avser han inte att statsministern har någon personlig subvention. Det hade ju inte behövts mer än de 30 sekunderna, herr Holmberg, så skulle denna affär ha varit ur världen.

Jag sammanfattade herr Holmbergs uppträdande, för att ge honom en ny chans att handla som en karl, på det sättet att jag sade i TV-debatten: »Högerledaren tycker alltså att det är anständigt att slunga ut de här påståendena mot herr Hermanssons och mina hyressubventioner utan att med ett ord beröra den bakgrund det är fråga om. Det är ganska intressant för karaktéristiken av högerledaren.» Dagens anförande är också ett bidrag till karaktéristiken, som jag tror att vi med intresse har tagit del av.

Herr Holmberg, om det är så utomordentligt invecklat att fastställa hyran för det hus som jag bor i att den ännu i dag icke är fastställd och ännu icke ett öres bidrag har utgått till detta hus. Varför väljer då herr Holmberg av de hundratusenden hus som har byggts i detta land just Fyrverkarbacken 21 som ett exempel? Finns det någon annan rimlig anledning till att han väljer ett hus där hyran inte är fastställd än den att statsministern bor i detta hus? Det vore väl mycket renhårigare av herr Holmberg att säga att han drog upp den här historien inte för att belysa några principer, utan för att ge allmänheten den felaktiga bilden att statsministern här har använt bostadsregleringen till egen förmån.

Jag skulle tro att kammaren hade satt värde på att få ett renhårigt besked på den punkten, av samma typ som det besked som jag fick privatim i ett brev från herr Holmberg den 24

Om bostadssubventionerna

september, där han beklagar det övertramp som han gjort sig skyldig till.

Ingen advokatyr i världen, herr Holmberg, kan förklara varför herr Holmberg av alla de hundratusenden hus som byggts väljer ut just mitt hus. Var jag den störste inkomsttagaren i det här landet? Var jag det mest intressanta fallet? Ja, jag var det mest intressanta fallet för en partiledare som av partinit tillåter sig slag under bältet.

Det hade varit mycket renhårigare om herr Holmberg hade vidhållit att det var ett övertramp och inte gett sig in på den advokatyr som han här gjorde.

Jag skall emellertid gärna ett ögonblick följa herr Holmberg i hans resonemang. Herr Holmberg måste väl ändå medge att varje uppgift som han lämnade i TV-diskussionen var felaktig. Skulle herr Holmberg åtminstone inte kunna säga det? Och hela hans långa anförande i dag, där han försökte att säga att subventionen nog blir så där 4 200 kronor, vad är det? Hyrorna i det hus där jag bor är överklagade. Den nivå, till vilken hyrorna nu har bestämts, ger en hyressubvention av den storleksordning för vilken jag har redogjort. Hyrorna skall definitivt prövas av bostadsstyrelsen. Vi vet inte till vilket beslut bostadsstyrelsen kommer. Men högerledaren vet det. Han står här i talarstolen och förklarar att subventionen blir väsentligt högre än det belopp som jag angett. Av vilken anledning lägger sig herr Holmberg i det rättsliga förfarande som tillämpas på detta område? Skulle det inte vara renhårigare av honom att säga: Ja, det här var inte vidare klyftigt gjort av mig. Jag hade under TV-diskussionen två tillfällen att rätta till det hela, men jag gjorde det inte. Jag vill nu begagna detta tillfälle att säga — precis som det står i brevet — att det var ett övertramp, och framför allt var det ett övertramp att jag angav summan till något som tydligen är fullkomligt felaktigt, i synnerhet som inget bidrag har utgått. Jag tror att ett sådant uttalande av

herr Holmberg skulle ha återställt något av den respekt som högerledaren har förlorat genom den här aktiviteten.

Vi politiker, herr Holmberg, är ofta utsatta för mängder av anklagelser. Det finns många människor som tycker att politik egentligen är någonting ganska smutsigt, någonting som man inte skall syssla med. Vi försöker efter måttet av våra krafter — i varje fall hoppas jag att alla i detta hus gör det — att visa att politik är någonting livsviktigt och någonting betydelsefullt, och vi vill försöka att till politiken dra så många kvalificerade krafter, både intellektuellt och moraliskt högtstående krafter, som det är möjligt. Jag vågar nog säga att man i svensk politik i stort sett har lyckats med det. Jag tror att man kan säga att den svenska politiken saknar många av de undertoner som gör politik i somliga länder till ting som inger betänkligheter. Då är det angeläget att vi tänker på vårt eget yrkes anseende.

Bland dem som lyssnade till herr Holmbergs påståenden under valdebatten fanns det otvivelaktigt ett betydande antal människor som genomskådade herr Holmberg och insåg att han hade fel, för att inte begagna ett starkare uttryck. De människor som fick den uppfattningen att herr Holmberg hade fel måste ha frågat sig: Vad är egentligen politiken för ett yrke, då en i övrigt sympatisk människa anser sig tvingad att tillgripa sådana metoder? Då var det alltså på herr Holmbergs sida som anseendet sänktes.

Men jag vet, herr Holmberg, på grund av mängder av brev och påringningar att det fanns många, många människor som trodde att jag på något sätt åtnjöt någon form av speciellt politiskt understöd eller socialunderstöd. Det är lätt att verifiera att det tedde sig så för många människor. För alla de människor som alltså trodde på herr Holmbergs uppgifter blev det mot mig som den moraliska fördömsen riktade sig. Herr Holmberg började sitt anförande med att säga: »Det spelar ingen roll, det är ing-

Om bostadssubventionerna

enting att bry sig om, i valrörelsens hetta kan man säga saker, o. s. v.» Men det är inte fråga om det. Jag tror att svenska politiker som regel har varit ytterligt aktsamma på denna punkt. De har aktat sig för att i den politiska diskussionen dra in någonting som kan ge antingen åt angriparen ett sken av att använda lågklassiga tillhyggen eller åt den angripne ett sken av att begagna sin ställning för att tillskansa sig förmåner. Som flertalet av kammarens ledamöter vet har jag varit med i politiken längre än de flesta, men jag vet inte något fall då man har begagnat sig av en sådan metod för att se om man ändå inte därigenom skulle kunna vinna en liten fördel.

Anledningen till att jag inte tog upp denna sak i TV-debatten har redan redovisats. Jag var starkt frestad att göra det. Jag hade siffrorna framför mig på bordet, därför att jag hade sett det flygblad som högerstudenterna hade skickat ut. Jag tänkte att någon förvirrad människa möjligtvis skulle kunna ta upp denna sak, men jag anade inte att det skulle bli högerledaren. Jag sade mig: Skall högerns och socialdemokraternas ledare sitta och käbbla om detta inför Sveriges väljare? Nej, då var det bättre att låta det passera och ge högerledaren de två tillfällen som jag gav honom att med hedern i behåll dra sig ur diskussionen. Jag ställde frågorna och fick inget svar. Den som var svarslös i den debatten, det var herr Holmberg.

Herr PERSSON, FRITZ, (s):

Herr talman! Jag skall inte säga mycket efter det anförande som statsministern nu har hållit. Jag vill bara påpeka ett par saker.

Herr Holmberg är på något sätt specialist på att gå in på personers förhållanden. Han uttryckte sig, om jag fattade honom rätt, ungefär på det sättet att interpellationen var beställd hos mig därför att jag sitter i bostadsstyrelsen som tjänsteman. Jag fattade det

ungefär så. I varje fall talade han om att jag sitter i byggnadsstyrelsen som tjänsteman, och han tillade — det var väl ett slags insinuation — att jag sitter på låne- och bidragsbyrån. Det är ju fråga om räntebidrag i detta sammanhang. Jag kan tala om för herr Holmberg att den del av låne- och bidragsbyrån som jag har hand om inte har någonting med räntebidragen att göra. Det finns andra bidrag som kallas sociala bidrag och som också utgår, och det är de bidragen vi handlägger.

Jag vill också beklaga att herr Holmberg icke tagit detta tillfälle i anspråk för att ta tillbaka sina påståenden i radio- och TV-debatten. I stället invecklar han sig i något slags underlig tvektalan. Ibland säger han att det inte är klart hur stora subventioner som kommer att utgå i det hus som nu är på tapeten här. Det är inte klart hur stora subventionerna blir, men subventioner blir det, säger han. Men det skulle kunna tänkas att Riksbyggen, om de inte får den produktionskostnad de vill ha godkänd för huset, tar tillbaka sin låneansökan. Då blir det ju inga sådana subventioner som herr Holmberg talar om. Jag vet inte det, och herr Holmberg vet ju ännu mindre — eller i varje fall lika litet som jag om det. Det är inte klart, säger han, men det är underligt att det var klart i valrörelsen. Jag har det flygblad som Unga högerpartiet gav ut och som ville avlägsna orättvisorna. Där står det att Tage Erlander tjänar 100 000 kronor om året och har 4 500 kronor i hyressubvention. Jag vet inte precis vid vilken tidpunkt detta flygblad utgavs, men subventionen sjönk i alla fall till 4 200 kronor i partiledardebatten i TV. I verkligheten existerar denna subvention för närvarande inte alls. Det är bara herr Holmberg som inte har klart för sig att det är på det sättet.

Visste inte herr Holmberg då debatten i TV pågick att socialdemokratien i sitt bostadspolitiska program föreslagit att räntebidraget skall ersättas med ett finansieringssystem avsett att leda

till en utjämning av kapitalkostnaderna för bostäder på längre sikt? Om herr Holmberg hade vetat det kunde han väl ha nämnt att vi ju är eniga i princip om att vi skall försöka komma fram till ett sådant system. För övrigt ville inte heller högerpartiet vid årets riksdag avskaffa räntebidragen. Partiet har i sin reservation när vi behandlade bostadsfrågan bl. a. sagt att man föreslår att räntebasen i hus som färdigställda under 1962 skall vara 4,5 procent. Med en sådan räntebas blir bostadssubventionen ganska stor. Vi gick inte fullt så långt i fråga om avveckling av räntesubventionen, men vad ni har sagt är att ni tycker att takten i avvecklingen av räntesubventionerna borde vara litet snabbare.

Det är inte stor mening att hålla på längre med denna diskussion, men jag vill fastslå en sak. Herr Holmberg är inte villig att erkänna att hans uppgift i partiledardebatten att statsministern har en bostadssubvention på 4 200 kronor var helt osann, och detta fastän det inte har utgått och inte utgår någon sådan subvention. Han är inte villig att erkänna det, trots att han har haft tillfälle därtill. Han vill inte heller erkänna att det är olämpligt — även om vad han yttrade hade varit riktigt — att informera väljarna om den statliga bostadspolitikerna på detta sätt. Han anser tydligen att det är helt tillfredsställande att högerns valframgångar delvis vunnits med så tvivelaktiga argument som dem som han själv framförde i partiledardebatten i TV och som sprids av det Unga högerpartiet i Stockholm.

Herr **HOLMBERG** (h):

Herr talman! Det är alltid intressant att höra en motståndare betygsätta sina motståndares och sina egna insatser i valdebatterna. Jag vill emellertid inte fälla omdömen om statsminister Erlander eller andra politiska motståndare som högerpartiet hade tillfälle att debattera med under valrörelsen. Jag tror

Om bostadssubventionerna

det skulle bli en ganska subjektiv och i stor utsträckning av politisk känsla och politisk identifikation bestämd betygsättning.

Detta är bakgrunden till att jag aldrig har betraktat min fråga till herr statsministern om bostadssubventionerna som något slags personligt angrepp. Jag beklagar att herr statsministern har uppfattat det så. Det enda jag har förvänat mig över är att herr statsministern anklagar mig för att jag inte närmare har redovisat hur den socialdemokratiska bostadspolitikerna fungerar rent tekniskt i ett av mig valt exempel. Jag ställde å min sida frågan till statsministern, om statsministern inte ville närmare förklara detta med subventionering till flerfamiljshus.

Jag förstår att statsministern är indignerad, men tycker inte att indignationen skall användas för att så att säga moraliskt fördöma ett inlägg i valdebatten, ett inlägg som jag tidigare har förklarat var avsett att illustrera en omöjlig politik.

Jag har också uttryckt mig så, att jag var glad över att den socialdemokratiska regeringen insett att den nuvarande bostadspolitikerna inte är tillfredsställande. Jag visste mycket väl, herr Persson, att det socialdemokratiska partiet omedelbart före valrörelsen presenterade ett program som innebar att ni skulle lägga om bostadssubventions-systemet på sådant sätt att avigsidor av det slag som vi här har talat om skulle elimineras. Men jag tyckte uppriktigt sagt att det inte fanns någon anledning för mig att åberopa detta bostadsprogram, som ju ändå var regeringens.

Slutligen säger statsministern — och det är en sak som jag tycker är beklaglig, inte för statsministern, men för medborgarna — att många har uppfattat denna diskussion om bostadssubventionernas storlek och utformning så, att det utgick någon form av socialunderstöd till statsministern. Jag får själv många brev som bottnar i missuppfattningar. Jag fäster mig inte så mycket

Om bostadssubventionerna

vid dem. Jag tror i stället att det är vår skyldighet att se till att den politik som varje parti förfäktar också blir förklarad på sådant sätt, att missuppfattningar av det slag som statsministern har åberopat inte behöver uppstå. Jag antar att ett av motiven till att statsministern har givit ett svar på denna interpellation är att han vill belysa att det var fråga om brister i ett politiskt bostadssystem och inte om en politisk insinuation.

Hans excellens herr statsministern
ERLANDER:

Herr talman! Jag är faktiskt uppriktigt ledsen över att herr Holmberg inte förstår vad det är vi talar om. Vi talar inte om det ena eller det andra bostadspolitiska systemet.

I förbigående vill jag emellertid påpeka att jag tycker det vore ganska orimligt att tillgripa så våldsamma ord som han gjorde i TV-debatten, om han, som han nu säger, var underrättad om att socialdemokratiska partiet gått in för systemets avveckling.

Detta bidrar ytterligare till att illustrera hur herr Holmberg arbetar partipolitiskt. Han vet, när han riktar angreppet mot systemet, att vi vill avveckla det. Likväl anser han det lämpligt att ta till sådana exempel för att få en emotionell bakgrund till stöd för avveckling av ett system som han, enligt vad han erkänner, visste att regeringen vill avveckla.

Herr Holmbergs senaste inlägg gör saken mycket värre för honom. Han var alltså inte i god tro när han tog upp diskussionen, utan visste att systemet var dödsdömt.

Herr Holmberg slingrar sig på ett fantastiskt sätt när han talar om bostadspolitiken. Menar herr Holmberg verkligen att vi i fortsättningen bör ha behovsprövade räntegarantier eller behovsprövad kapitalförsörjning? Det kommer att bli svårt för hans granne till höger att vara med i fortsättningen

om det skall vara behovsprövade hyresgäster i de hus som åtnjuter dessa subventioner.

Herr Holmberg visar återigen en förvirring i tankegången som är närmast häpnadsväckande. Han menar sig iakta ett angrepp mot ett gammalt system, som han visste att vi skulle avveckla. Det var inte strax före valrörelsen som förslaget om en avveckling kom. Bostadssociala kommittén framlämnade sitt förslag den 20 maj, alltså i god tid före valrörelsen, och herr Holmberg har också erkänt att han visste om förslaget.

Nå, vi kan lämna den saken. Att herr Holmberg svänger sig på detta sätt är intressant som belysning av hans personlighet. Varför väljer herr Holmberg, bland alla de miljoner hus han kunde välja, just ett hus där han nu säger sig förstå att hyran icke är fastställd? Var det av en tillfällighet som han valde det huset? Kastade han en blick över staden och sade sig: »Där är ett snyggt hus» — det har sagts vara stadens fulaste hus — »det skall vi klämma till ordentligt»?

Nej, det berodde naturligtvis på att statsministern bor på sjätte våningen. Kan inte herr Holmberg erkänna att han valde detta hus bland alla hus i Stockholm, Göteborg, Malmö o. s. v. som byggdes 1962 uteslutande för att komma åt en politisk motståndare? Om han erkände det skulle vi kunna återgå till ett mera normalt sätt att tala partiledare emellan.

Jag upprepar att jag aldrig har varit med om att en partiledare bär sig åt som herr Holmberg gör. Ändå har jag haft många meningsutbyten med herr Ohlin, men jag vill frita herr Ohlin från varje skymt av misstanke att bära sig åt på samma sätt.

Varför väljer herr Holmberg ut detta hus? Varför uppehåller han sig så länge vid att hyrorerna inte är fastställda? Varför arbetar han sig in i denna teknik, som han anser så besvärlig? Vi har bara att konstatera ett enkelt faktum: den

enda förklaringen är att herr Holmberg ville komma åt statsministern och att han då i hastigheten råkade göra detta övertramp.

Ett sådant besked skulle ha rensat luften och tagit luften ur mig.

Herr **HOLMBERG** (h):

Herr talman! Så långt sträcker sig inte mina ambitioner, att jag hoppas kunna ta luften ur herr Erlander.

Jag vill gärna förklara varför jag valde detta hus, när det tydligen är en så intressant fråga. Jag valde detta hus inte för att komma åt en politisk motståndare, utan jag valde det för att komma åt ett politiskt felaktigt bostadssystem.

Hans excellens herr statsministern **ERLANDER**:

Herr talman! Det blir besynnerligare och besynnerligare, herr Holmberg.

Herr Holmberg visste, att det nuvarande bostadssystemet var dödsdömt — han har alldeles nyss medgett detta från denna talarstol. Han visste att vi också ville avskaffa detta system, men han tyckte att det var bäst att klippa till ordentligt för att därmed markera sin solidaritet med den socialdemokratiska bostadspolitiken.

Det blir värre och värre, herr Holmberg.

Överläggningen ansågs härmed slutad.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 140, angående godkännande av tilläggsavtal till avtalet mellan Sverige och Spanien för undvikande av dubbelbeskattning och fastställande av bestämmelser angående ömsesidig handräkning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.

Om utredning rörande permutation

Föredrogs och hänvisades till lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 144, med förslag till affärstidslag.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet motionen nr 765.

Vid förnyad föredragning av statsutskottets utlåtande nr 130, i anledning av väckta motioner om vissa militära markersättningsfrågor i Övre Norrland, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo första lagutskottets utlåtanden:

nr 35, i anledning av väckta motioner om lagstiftning mot hemlig övervakning och avlyssning; samt

nr 36, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 5 mars 1957 (nr 73) om befordran med luftfartyg, m. m.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Om utredning rörande permutation

Föredrogs ånyo första lagutskottets utlåtande nr 37, i anledning av väckta motioner om utredning rörande permutation.

Första lagutskottet hade behandlat två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 139 i första kammaren av herr *Blomquist* samt nr 188 i andra kammaren av herr *Regnell*. I motionerna, vilka voro likalydande, hade hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande permutationsinstitutet och dess handhavande.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på anförda skäl hemställt, att förevarande motioner, I: 139 och II: 188, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Om utredning rörande permutation

Reservation hade avgivits av herrar *Arvidson, Gösta Jacobsson* och *Sjöholm*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort i viss del erhålla den lydelse, som i reservationen angivits, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen i anledning av förevarande motioner, I: 139 och II: 188, måtte hos Kungl. Maj:t an hålla om utredning och förslag till rättslig reglering av permutationsinstitutet.

Herr ARVIDSON (h):

Herr talman! Första lagutskottet har i anledning av två väckta motioner om utredning rörande permutation avgivit ett utlåtande, vartill bland andra jag fogat en reservation.

Jag skall gärna medge att det här inte gäller någon stor fråga, men jag tycker ändå att motionerna innehåller så mycket positivt att ett stöd åt dem bör vara påkallat. Sålunda framhålles att en donation med hänsyn till de snabba förändringarna i samhällsutvecklingen visst inte behöver vara av äldre datum för att ändamålet i många fall helt eller delvis icke kan fullgöras. Det behov eller intresse som donator velat tillgodose är ofta ej längre aktuellt, t. ex. då det allmänna övertagit ansvaret. Att det under sådana förhållanden måste betraktas som en brist att rättsregler om permutation saknas tycker jag är ganska självklart.

Motionärerna tar också upp spørgsmålet om delegation av permutationsrätten från Kungl. Maj:t till underordnad myndighet. Detta skulle, tycker jag, innebära en förenkling som bara skulle vara till gagn, i synnerhet som det många gånger rör sig om donationer med ringa kapitalbehållning.

Utskottet säger i sitt utlåtande att det är tveksamt om man vinner något med en lagstiftning och erinrar alldeles riktigt om att riksdagen tidigare behandlat denna fråga men avvisat förslag om en lag om permutation. Men om utskottet är tveksamt, anser jag nog att utskottet borde ha kunnat bifalla motio-

nerna, ty det rör sig dock bara om en utredning.

Herr talman! Med dessa ord ber jag att få yrka bifall till reservationen.

Herr BLOMQUIST (h):

Herr talman! Som motionär vill jag anföra några synpunkter i anledning av första lagutskottets utlåtande.

Motionens syfte har varit tvåfaldigt. Det första syftet har varit att påpeka — som herr Arvidson nyss gjorde — det otillfredsställande i att ett stort antal vanligen förekommande förvaltningsärenden avgöres av Kungl. Maj:t utan stöd i lagbestämmelse. Är det inte en allmän strävan att få klart preciserade regler rörande Kungl. Maj:ts befogenheter när det gäller beslut som berör enskilda rättssubjekt och enskilda medborgares intressen?

Som framhålles i motionen har de snabba förändringarna i samhället medfört att behov av permutation blivit allt vanligare. Härmed har det också blivit mer angeläget att få fram grundläggande rättsregler om förutsättningarna för permutation. Enligt vad jag kan förstå kan det bara bli fråga om vissa allmänna normer, som den beslutande instansen skall ha till vägledning. I själva verket tillämpas redan vissa allmänna principer vid behandling av permutationssärenden. Det otillfredsställande är att dessa principer inte har stadfästs i lag.

Justitiekanslern har i sitt yttrande framhållit, att mot det nuvarande systemet kan invändas »att avsaknaden av lagregler på området är ägnad att försvåra upprätthållandet av önskvärd kontinuitet och följdriktighet vid utövan det av permutationsrätten». Han har visserligen den uppfattningen att det varit möjligt att »i erforderlig grad iakttä enhetlighet i permutationspraxis». Jag förstår inte varför detta måste utgöra hinder mot att i lag stadfästa de allmänna förutsättningarna för att få permutation.

Justitiekanslern säger också »att det i allt fall icke f. n. är påkallat med någon materiellt-rättslig reglering av permutationsrätten». I samma andetag pekar han emellertid på att avsaknaden av ett i lag reglerat permutationsförfarande i vissa sammanhang inger bekymmer. Han tänker då närmast på de tillfällen då man behöver ändra urkunder rörande vissa kommunala stiftelser och framhåller att man måste räkna med att behöva reglera frågor som rör dessa stiftelsers stadgar m. m. Enligt justitiekanslerns yttrande kan det inte uteslutas att en lagstiftning i dessa frågor kommer att beröra permutationsrätten som sådan.

Båda remissinstansernas yttranden, justitiekanslerns och överståthållarämbetets, styrker mig i min uppfattning att permutationsinstitutet för närvarande vilar på vaga grunder. Utskottet har som skäl mot utredning om en lagstiftning anfört, att »permutationsrätten redan handhas enligt fast praxis och vidare att detaljerade bestämmelser icke gärna kan uppställas med hänsyn till de skiftande förhållanden, under vilka permutationsrätten kan användas». Har det inte hänt att utskottet tidigare tillstyrkt lagar som innehållit allmänna principer rörande ett rättsligt förfarande och att detta ansetts ge tillräcklig ledning för myndigheternas handlande? Att man för närvarande har en någorlunda fast praxis kan väl inte anses vara skäl mot en eventuell lagstiftning. Tvärtom skulle det väl vara lättare att utforma en lagstiftning när det redan finns en praxis som kan utgöra grundvalen. Man kan också undra om det verkligen är så främmande för utskottet med en reglering av permutationsinstitutet när man läser att utskottet förmodar »att permutationsrätten framdeles kan komma att bli föremål för övervägande».

Motionens andra syftemål var ett förenklat förfarandeförfarande beträffande vissa permutationsärenden, som nu handläggs av Kungl. Maj:t, genom överflyttning till underordnad myndig-

het. För egen del har jag inte åsyftat en delegering som skulle innebära att man ej får en enhetlig prövning vad gäller ändring av de grundläggande bestämmelserna i en stiftelse. Genom en delegering av sådana ärenden till en enda myndighet — justitiekanslern kommer väl här närmast i fråga — skulle en enhetlig prövning kunna bevaras. Men ansökningarna om permutation avser ju ofta enklare frågor som inte berör själva stiftelseändamålet. Det kan vara exempelvis fråga om antalet bidragsmottagare, storleken av bidragsbeloppet etc. Men det kan också beröra själva stiftelsens förvaltning där ändringar inom samhällslivet t. ex. av administrativ art, som ny kommun- eller pastoratsindelning, upphörandet av magistrat o. d., påkallar ändringar i stiftelsens statuter.

Mig förefaller det fortfarande onödigt att sådana ärenden icke skall kunna avgöras av t. ex. länsstyrelsen.

Utskottet hänvisar till sist i delegeringsfrågan till att departementsutredningen inom kort kommer att ta upp denna fråga till behandling. Det är i så fall bra. Men nu undrar jag: Är det inte en förutsättning för förslag från departementsutredningen om överflyttning från Kungl. Maj:t till underordnad myndighet, att vissa lagregler finns innan en sådan överflyttning kan äga rum? Den övertagande myndigheten måste ju i sin handläggning ha vissa lagregler att gå efter. Är detta inte ytterligare en motivering för den i motionen önskade utredningen?

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationen av herrar Arvidson, Gösta Jacobsson och Sjöholm.

Herr SVEDBERG, ERIK, (s):

Herr talman! Såsom utskottet här erinrar om och som även har framkommit i de anföranden, som har hållits av herr Arvidson i egenskap av talesman för reservanterna och nu senast av herr Blomquist i egenskap av motionär, kan

Om utredning rörande permutation

i testamente eller stiftelseurkund givna föreskrifter, som är avsedda för varaktig tillämpning, komma att få en ändrad betydelse i samband med att samhällsförhållandena omvandlas. Det kan ske på det sättet att det allmänna tar hand om angelägenheter som en stiftelse har velat tjäna. Även på grund av andra skiftande omständigheter kan kanske en stiftelse inte längre fullgöra sina avsedda uppgifter. Det kan då bli fråga om en jämkning i föreskrifterna. Det förfarings sättet går under benämningen permutation.

Såsom det här senast erinrades om är inte denna möjlighet föreskriven i lag, men det har ansetts ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de ändringar i stiftelseurkunder som från fall till fall kan anses befogade.

I motionerna yrkas det, som sagts, om utredning i syfte att åstadkomma en laglig reglering av permutationsrätten. Det avsnittet i motionen är identiskt med yrkandet i reservationen.

Vid bedömningen av ärendet har utskottet speciellt tagit fasta på vad justitiekanslern har anfört i sitt remissyttrande. Vad där sägs måste anses vara särskilt värdefullt därför att permutationsärenden regelmässigt remitteras till JK innan avgöranden träffas, ett förfarande som torde innebära en garanti för enhetlighet vid bedömningen av dessa ärenden. Motionärerna har i motiveringen för sitt förslag om lagstiftning anfört just problemet med de snabbt skiftande samhällsförhållandena, som kan medföra att en donation liksom kommer att hänga i luften då de intressen och behov den velat tjäna inte har samma aktualitet som tidigare.

Lustigt nog, höll jag på att säga, har JK samma motivering för att det *inte* vore så lyckligt med en lagstiftning. Det vore nämligen inte lätt att i lagparagrafer fånga de växlande och ständigt föränderliga situationerna. Om detaljerade lagregler om permutation funnits skulle detta med den snabba samhälls- omdaning, som ägt rum, antagligen ha

försvärat för stiftelserna att få en anpassning till nya förhållanden, något som nu varit möjligt tack vare de friare bedömningar som kunnat göras.

Vid sitt ställningstagande för att inte nu godtaga en utredning har utskottet även observerat, att permutationsrätten kan aktualiseras i andra sammanhang. Ett exempel härpå är pensionsstiftelseutredningen. Den har nyligen avlämnat ett betänkande med bl. a. förslag till lag om personalstiftelse samt ytterligare ett förslag till lag om tryggande av pensionslöften. Dessa lagförslag innehåller regler om permutation som går ut på att tillsynsmyndigheten, i detta fall länsstyrelsen, skulle få dessa befogenheter. Överståthållarämbetet anför i sitt remissyttrande, att om dessa lagförslag antages skulle frågan om lagstiftning om permutation av stiftelse få en väsentligt minskad betydelse enär flertalet permutationsärenden gäller arbetsgivarstiftelser.

Det framhålles här i reservationen, att ändringar i testamenten och stiftelser icke sällan verkställas *utan* hänvändelse till Kungl. Maj:t. Detta förfarings sätt skulle då vara såväl ofrånkomligt som ursäktligt så länge varje form av lagstadgande saknas.

Detta sistnämnda går det inte gärna att hålla med om. Bestämmelserna i ett testamente och en stiftelses föreskrifter är till för att följas. Om inte förvaltarna gör det kan det bli rättsliga konsekvenser enligt de lagar som finns. Det är endast i utomordentliga fall, som jämkning av föreskrifterna kan ske genom hänvändelse till Kungl. Maj:t, och den möjligheten torde i allra största utsträckning vara känd av dem som förvaltar stiftelser och donationsmedel. Beträffande stiftelser som sorterar under tillsynslagen ger även länsstyrelserna råd i detta hänseende.

Såsom framgår av utskottsutlåtandet, har förslag ställts om laglig reglering av permutationsrätten flera gånger tidigare, men de har blivit avvisade. Frågan kan, som det har erinrats om, på nytt

komma att tas upp i olika sammanhang, och då det inte kan riktas någon direkt kritik mot det nuvarande förfaringssättet avstyrker utskottet yrkandet i motionen och i reservationen om tillsättandet av en särskild utredning.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjordes enligt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid utlåtandet avgivna reservationen; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Föredrogs ånyo tredje lagutskottets utlåtanden:

nr 53, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till hotellförordning jämte i ämnet väckt motion; och

nr 54, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående upphävande av lagen den 16 juni 1961 (nr 390) om statsmonopol på tillverkning av tobaksvaror.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Om spridning av veckoledigheten

Föredrogs ånyo allmänna beredningsutskottets utlåtande nr 50, i anledning av väckta motioner om spridning av veckoledigheten.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 632, av herr *Johan Olsson*, och II: 773, av herr *Eriksson* i Bäckmora, hade hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående möjligheterna att sprida veckoledigheten i syfte att åstadkomma en jämnare belastning på ser-

viceverksamheten och skapa bättre förutsättningar för ett meningsfullt utbyte av ledig tid.

Utskottet hade i det nu ifrågavarande utlåtandet på åberopade grunder hemställt, att de likalydande motionerna I: 632 och II: 773 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Herr **OLSSON, JOHAN**, (cp):

Herr talman! I egenskap av motionär vill jag anföra några synpunkter på denna fråga, oaktat att det inte föreligger någon reservation från utskottets behandling.

Anledningen till motionen är de stora problem, som uppstår på olika områden i anledning av att man även på serviceområdet alltmer börjar tillämpa femdagarsvecka med lediga lördagar, samt de allmänna problem som blir en följd av den koncentrerade ledigheten i fråga om trafik, trängsel, köer o. s. v.

Låt mig ta ett exempel från industrien, där arbetaren nu arbetar nio timmar om dagen under fem av veckans dagar. Vad har han i första hand för intresse och behov av den lediga lördagen? Jo, att utträta en hel del ärenden av servicekaraktär som han är förhindrad att göra övriga dagar. Vilka möjligheter har han att göra detta? Han går till banken — den är stängd. Han uppsöker försäkringskassan — den är stängd. Han går till kommunalkontoret — där är det också stängt. Statliga, landstings- eller andra kommunala myndigheter — lantmäterikontor, domsagor och många andra expeditioner — är stängda. »Stängt fredag till måndag» är en skylt som man möter på allt flera ställen. Situationen liknar den som döjer sig bakom skylten »Stängt för julisemester». Det blir samma problem med en ensidig, sned belastning.

Vad möter vår man i exemplet, som arbetar 45 timmar i veckan, vidare under sin lördag? Han möter köer och trängsel i de affärer, som ännu har öppet, han möter trängsel i trafiken, på

Interpellation ang. särskilda åtgärder för handikappade i samband med övergången till högertrafik

serveringar och på fritidsanordningar av olika slag. Att just lördagen har blivit så allmänt vedertagen som ledig dag gör att det blir allt svårare att få personal till de grenar av näringslivet och de inrättningar som måste hållas i gång lördagar och söndagar, t. ex. sjukhus, kollektiv trafik, djurskötsel, affärer och restauranger samt inte minst fritidsanordningarna.

Det system som vi nu mer eller mindre omedvetet håller på att i hastigt tempo införa är mycket orationellt — överbelastning vissa dagar, underutnyttjande andra dagar. Vår mycket ojämnt arbetande serviceapparat är inte heller vad vi kan kalla skiftvänlig. Den tar inte hänsyn till alla dem som måste arbeta i skift eller i kontinuerlig drift. Inte minst från turistorganisationerna har man starka önskemål om att de här nämnda frågorna upptas till behandling.

Det är givet att många svårigheter möter när man söker finna lämpliga åtgärder. En av de största svårigheterna är skolans arbetsrytm och den kommande femdagarsveckan även där. Men alla är ju inte beroende av skolan. Kunde man legalisera — om jag får använda det uttrycket — t. ex. måndagen som en likvärdig ledig dag för vissa grupper, framför allt inom servicenäringarna, skulle mycket vara vunnet.

Bakom motionen finns givetvis inte någon tanke på att man borde inskränka veckoledigheten. Vad det gäller är att finna sådana former för ledigheten att det skapas ett rationellt system som ger största mening åt den lediga tiden till lägsta kostnader.

Remissinstanserna har framhållit att detta är en fråga för arbetsmarknadens parter att lösa, och detta har också blivit utskottets uttalande. Jag har i princip ingenting emot resonemanget, men jag hyser dock den uppfattningen att frågan är av så stor räckvidd, att den också kan betecknas såsom en samhällsfråga, vilken skulle kunna angripas i samråd mellan samhälle och nä-

ringsliv. Ett exempel på hur det skulle kunna gå till har vi från direktiven för kommittén för semesterspridning, där statsrådet Aspling i december år 1964 skriver i sina direktiv, att kommittén bör utarbeta *rekommendationer* för problemens lösning. Det får därefter ankomma på arbetsmarknadens parter att på lämpligt sätt söka åstadkomma önskvärda resultat.

Allmänna beredningsutskottets skrivning kan väl närmast tolkas såsom en vink till berörda parter att aktualisera denna fråga och åstadkomma förbättringar, såväl för serviceverksamheten som vid lösandet av personalproblemen, vilket bör leda till ett meningsfullare utnyttjande av ledig tid. Om något händer i den riktningen, har motionen inte varit förgäves. Fortsätter förhållandena att försämrats, torde det emellertid finnas anledning att på nytt ta upp dessa frågor i riksdagen.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Föredrogos ånyo allmänna beredningsutskottets utlåtanden:

nr 51, i anledning av väckta motioner angående viss instruktion för åtgärder vid trafikolyckor; och

nr 52, i anledning av väckt motion om statligt stöd för körkortsutbildning av rörelsehämmade.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Interpellation ang. särskilda åtgärder för handikappade i samband med övergången till högertrafik

Herr HÜBINETTE (h) erhöll på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! Många människor i vårt land torde med viss oro se fram emot den till nästa år beslutade omläggning-

Interpellation ang. särskilda åtgärder för handikappade i samband med övergången till högertrafik

en till högertrafik. Man är medveten om att ovana vid den nya trafiksituationen kommer att medföra ökade risker för trafikolyckor. Redan nu är trafikförhållandena i många fall sådana, att barn, åldringar och handikappade med stora svårigheter kan förflytta sig från en plats till en annan.

Från statsmakernas sida har man genom bildandet av högertrafikkommissionen sökt att skapa ett organ som skall uppfylla kravet på en ändamålsenlig planläggning och organisation av trafikomläggningsreformens genomförande. Till kommissionens uppgifter hör att administrera en omfattande utbildnings- och upplysningsverksamhet. Denna berör bl. a. skolorna runt om i landet, där barn och ungdom genom information och praktiska övningar kommer att förberedas inför omläggningen. En mängd föreningar och organisationer medverkar i det nödvändiga förberedelsearbetet, och givetvis kommer press och etermedia att anlitas för att underlätta allmänhetens omställningsproblem.

Det finns dock i det sammanhanget anledning att beakta vissa av de trafikproblem, som särskilt berör de handikappade.

I skriften »De blinda i trafiken», utgiven av De blindas förening, framhålls att det ofta är fråga om relativt enkla anordningar, som dock i avsevärd grad

kan underlätta trafiksituationen för de synskadade.

De handikappades riksförbund har vid flera tillfällen tagit upp frågan om justeringar av vissa trafikordningar för att underlätta framkomligheten för bl. a. människor i rullstol.

Det är ett angeläget önskemål att snart få en förbättring till stånd på nämnda punkter. För de handikappade medför omläggningen till högertrafik dessutom speciella problem, vilket ytterligare accentuerar kravet på åtgärder, som underlättar deras förflyttning.

Under åberopande av det anförda anholder jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få ställa följande fråga:

Avser herr statsrådet att i samband med omläggningen till högertrafik vidtaga sådana åtgärder som kan undanröja olägenheter i trafiken för handikappade?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 15.21.

In fidem
Solveig Gemert

Torsdagen den 10 november

Kammaren sammanträdde kl. 16.00.

Justerades protokollet för den 3 in-
nevarande månad.

Anmäldes och godkändes tredje lag-
utskottets förslag till riksdagens skri-
velser till Konungen:

nr 312, i anledning av väckta motio-
ner angående beslut om tillträde av nya
ägotlotter vid laga skifte;

nr 313, i anledning av Kungl. Maj:ts
proposition med förslag till hotellför-
ordning jämte i ämnet väckt motion;
och

nr 314, i anledning av Kungl. Maj:ts
proposition med förslag till lag angä-
ende upphävande av lagen den 16 juni
1961 (nr 390) om statsmonopol på till-
verkning av tobaksvaror.

Anmäldes och godkändes första lag-
utskottets förslag till riksdagens skri-
velse, nr 318, till Konungen i anledning
av Kungl. Maj:ts proposition med för-
slag till lag angående ändring i lagen
den 5 mars 1937 (nr 73) om befordran
med luftfartyg, m. m.

**Om användning till viss forskning av
lärarlönemedel som ej utbetalats till
följd av lärarkonflikten**

Herr statsrådet och chefen för eckle-
siastikdepartementet EDENMAN erhöll
ordet för att besvara fru *Hamrin-Tho-
rells* fråga om användning till viss
forskning av lärarlönemedel som ej ut-
betalats till följd av lärarkonflikten,
vilken fråga intagits i kammarens pro-
tokoll för den 3 november, och anförde:

Herr talman! Fru Hamrin-Thorell har
frågat mig om jag är beredd förorda att
en del av de besparingar som statsverket
gör genom att icke behöva betala ut lä-
rarlöner under den pågående konflikten
i stället används till en intensifiering
av forskningen inom undervisningsom-
rådet.

Avtalsrörelsen som helhet kommer
att leda till utgifter utöver vad riksdagen
anvisat i årets budget. Det kommer
alltså inte att finnas några »be-
sparingar» i detta ords vanliga be-
märkelse. Därtill kommer att konflikten
på lärarområdet medfört åtskilliga rubb-
ningar i myndigheters och enskildas
arbete. Särskilda åtgärder kommer att
behöva vidtas för att normalisera för-
hållandena och eliminera skadeverk-
ningar av konflikten. Det är sålunda
för tidigt uttala sig ens om huruvida
utgiftsökningarna kommer att begrän-
sas till följd av konflikten.

Fru **HAMRIN-THORELL** (fp):

Herr talman! Jag skall be att få tacka
ecklesiastikministern för svaret. Det var
ju ett kort och klart besked.

Besparingar »i detta ords vanliga be-
märkelse» kanske man ändå skulle våga
påstå att staten har gjort inom det om-
råde där konflikten utlöstes, nämligen
undervisningsområdet. Jag hade väntat
mig att ecklesiastikministern i varje
fall skulle beklaga att det inte är möj-
ligt att understödja den pedagogiska
forskningen bättre än som är fallet.
Konflikten torde väl ändå ha visat att
det är en trängande nödvändighet att i
framtiden stödja en forskning som bl. a.
kan få praktiska återverkningar på ele-
vernas självstudier.

Det beträngda läget för det pedago-
giska utvecklingsarbetet kan ju tydligt

Om användning till viss forskning av lärarlönemedel som ej utbetalats till följd av lärarkonflikten

utläsas i årets statsverksproposition. Skolöverstyrelsen begärde en höjning av anslaget med över 2 miljoner kronor för olika former av undersökningar inom det pedagogiska området samt för framställning av undervisningsfilm och andra hjälpmedel. Skolöverstyrelsen bedömde det tydligen som rimligt att avdela åtminstone 2 procent av statens andel av skolväsendets driftkostnader — det blir ju ett belopp av storleksordningen 50 miljoner kronor — just till forskning och utvecklingsarbete. Det är vad som allmänt har accepterats för utvecklingsarbete inom näringslivet, om man nu vill dra denna parallell.

För att vidare citera skolöverstyrelsen behåller formerna för skolarbetet i mångt och mycket uråldriga mönster, och man kan ifrågasätta det riktiga i det allmänt tillämpade arbetssättet. Man behöver mer studiemateriel, måhända på bekostnad av antalet lärare, och det låter åtminstone för en utomstående som om det skulle betyda ganska mycket vid en strejk eller en lockout.

Skolöverstyrelsens krav ströks emellertid ned betydligt i propositionen — med en och en halv miljon kronor. Det blev också riksdagsmajoritetens beslut. Folkpartiet begärde emellertid i en partimotion, om jag inte tagit fel, en ökning av en halv miljon. Varken denna motion eller en enskild motion, som gick ut på att skolöverstyrelsens krav skulle helt tillgodoses, vann behör i riksdagen. Om uttrycket tillåtes var det med många krumbukter som statsutskottet sade, att visst behövs det pedagogiskt utvecklingsarbete men vi har inte råd med det just nu; detta fastän det på längre sikt måste vara en ren besparing för staten, såvitt man kan förstå.

Vad som finns nu är ju långt ifrån tillräckligt. Uppsala har ingen professur i ämnet till skillnad från Stockholm, Göteborg och Malmö. Sammanlagt har vi alltså tre professorer, tre laboratorer och en del sekreterare och assistenter, sammanlagt 21 personer,

varav mer än hälften är anställda på deltid och under forskningsutbildning. Och detta i en tid då vi bygger upp framtidens nya skola och sjuder av lust att ta nya initiativ. Man kan väl ifrågasätta om det inte vore rimligt, när så mycket pengar har undandragits undervisningsväsendet som nu är fallet — det har i pressen uppgivits en summa av två miljoner per dag; jag kan inte stå för om den är riktig — att något av detta i någon form borde återgå till undervisningsväsendet. Det är därför jag har ställt min fråga.

Det är väl ännu mer rimligt att medel ställs till förfogande för ersättningsundervisningen — eklektiskministeren har också berört det i sitt svar — men enligt en skrivelse från universitetskanslersämbetet, som jag just nu funnit i pressen, kan rektorsämbetena endast få disponera en summa motsvarande en tredjedel av den som fallit bort för studenter vid de s. k. laboratorämnen — fysik, kemi, psykologi m. m. Det är 1,5 miljon kronor.

Jag förstår att min fråga måste förefalla att sväva i det blå när det gäller medel till det pedagogiska utvecklingsarbetet, när man läser den mycket skarpa skrivelse som Sveriges förenade studentkårer just har avgivits med kritik mot den dåliga kompensation som de får för ersättningsundervisningen.

Herr statsrådet EDENMAN:

Herr talman! Regeringen kommer, fru Hamrin-Thorell, att i sinom tid presentera riksdagen en räkning på vad höstens lönerörelse innebär och jag hoppas då givetvis att fru Hamrin-Thorell kommer att vara en av de allra ivrigaste att vilja betala den räkningen.

När det gäller frågan om pedagogisk forskning utgår jag ifrån att det är en fråga som vi skall diskutera i sitt sammanhang, d. v. s. när nästa års budgetförslag ligger på riksdagens bord.

Om användning till viss forskning av lärarlönemedel som ej utbetalats till följd av lärarkonflikten

Den senaste av fru Hamrin-Thorell väckta frågan om ersättning till stöd-undervisning vid universiteten tas upp i veckans konselj, alltså i morgon. Ännu är inte så definitiva besked givna som det kan framgå av dagens tidningar.

Fru **HAMRIN-THORELL** (fp):

Herr talman! Jag vill bara påpeka att jag brukar betala mina räkningar. Jag förmodar att även riksdagen kommer att göra det. Den är väl därtill nödsakad!

Överläggningen ansågs härmed slutad.

Anmäldes och bordlades följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr 141, angående statlig kreditgaranti för lån avseende anskaffning av vissa maskiner m. m. åt domänverkets skogsarbetare, m. m.;

nr 147, angående vissa löneanslag m. m.; och

nr 149, med förslag till radiolag.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 16.09.

In fidem

Solveig Gemert

Fredagen den 11 november

Kammaren sammanträdde kl. 14.00.

Justerades protokollet för den 4 innevarande månad.

Anmälades och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 315, i anledning av väckta motioner om allmän egenpension;

nr 316, i anledning av väckta motioner om viss översyn av barnavårdslagen; och

nr 317, i anledning av väckt motion om viss översyn av barnavårdslagen.

Anmälades och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 321, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av protokoll rörande ändring i avtalet den 28 juli 1960 mellan Sverige samt Storbritannien och Nordirland för undvikande av dubbelbeskattning och förhindrande av skatteflykt beträffande inkomstskatter.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 141, angående statlig kreditgaranti för lån avseende anskaffning av vissa maskiner m. m. åt domänverkets skogsarbetare, m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 147, angående vissa löneanslag m. m.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts proposition nr 149, med förslag till radiolag, hänvisades propositionen, såvitt den avsåg 8 § förslaget till radiolag, till konstitutionsutskottet och i övrigt till lagutskott.

Anmälades och bordlades följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr 146, med förslag till lag om erkännande och verkställighet av skiljedomar i vissa internationella investeringstvisiter, m. m.; samt

nr 153, med förslag till lag om skyldighet för kommun att bidra till pensionskostnad för personal som övergått till statstjänst.

Anmälades och bordlades

konstitutionsutskottets betänkande nr 42, i anledning av motioner angående ersättningen för fullgörande av riksdagsmannaupdrag m. m.;

statsutskottets utlåtanden:

nr 131, i anledning av väckt motion om den framtida användningen av utrikesministerhotellet;

nr 132, i anledning av väckta motioner angående utbyggnaden av allmänflygfälten; samt

nr 133, i anledning av väckta motioner angående den psykiatriska vården för värnpliktiga;

bevillningsutskottets betänkande nr 52, i anledning av väckta motioner angående vissa ändringar i uppbördsförordningen m. m.;

bankoutskottets utlåtande och memorial:

nr 45, i anledning av motioner angående kreditförsörjningen till kommuner i storstadsområdena; samt

nr 46, angående verkställd granskning av delegerades för riksdagens verksamhet under år 1966;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 38, i anledning av väckta motioner om vissa åtgärder mot ökad brotts-

Interpellation ang. åtgärder i anledning av apartheidpolitiken i Sydafrika, m. m.

lighet, såvitt de hänvisats till första lagutskottet; samt

nr 39, i anledning av väckt motion om utredning angående häktades ställning och rättssäkerhet; ävensom

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 59, i anledning av väckta motioner om lika behandling inom den allmänna försäkringen av alla pensionsberättigade med familjeförsörjningsplikt;

nr 60, i anledning av väckta motioner om ersättning från den allmänna sjukförsäkringen för övernattningskostnader vid behandling å sjukhus; samt

nr 61, i anledning av väckta motioner angående behandlingen av narkotikamissbrukare m. m.

Interpellation ang. åtgärder i anledning av apartheidpolitiken i Sydafrika, m. m.

Herr SUNDIN (cp) erhöll på begäran ordet och anförde:

Herr talman! Kampen mot apartheidssystemet i södra Afrika har skärpts, senast dokumenterat genom den nyligen antagna resolutionen i FN:s generalförsamling mot Sydafrika i sydvästafrågan. I denna konstaterar FN:s medlemmar, att Förenta Nationerna har den politiska rätten att frånta Sydafrika förvaltningen av Sydafrika. Därmed har den risk för defaitism, som var påtaglig i kampen mot apartheid efter Internationella domstolens utslag i somras, för tillfället minskat.

Med Förenta Nationernas begränsade resurser och handlingsmöjligheter är emellertid risken stor för att generalförsamlingens resolution endast uppfattas som en tom demonstration — en uppfattning som t. o. m. framskymtat under remissdebatten här i riksdagen. Redan till våren beräknas säkerhetsrådet få ta ställning till hur den sydafrikanska administrationen skall kunna avlägsnas från Sydvästafrika, sedan den 14-statskommitté som nu håller på att tillsättas fullgjort sitt uppdrag.

I vår ofta deklarerade vilja att stärka Förenta Nationerna i dess arbete för internationell fred och säkerhet ligger också en förpliktelse. Sverige bör genom egna initiativ och opinionsyttringar verka för att FN:s prestige stärks och därmed minska riskerna för att resolutioner som den aktuella i sydvästafrågan blir utan verkan. En verkningslös resolution snarare stärker än försvagar den sydafrikanska apartheidregimens ställning.

Möjligheterna att vidtaga effektiva åtgärder är för närvarande mera gynnsamma än på länge, sedan USA gett sitt stöd åt resolutionen. De åsiktsskillnader som fortfarande finns bland FN:s medlemsstater torde bero på skillnader i bedömningen av dels världsorganisationens möjligheter till effektiva åtgärder, dels av hur sådana åtgärder — t. ex. internationell handelsblockad — skulle drabba olika länder. Den danske utrikesministerns förslag, att FN-staterna solidariskt skall ta på sig blockadens bördor, är visserligen svärgenomförbart men erbjuder dock en möjlighet som inte får avvisas.

På försommaren publicerades en redogörelse, utarbetad inom utrikes- och handelsdepartementen, för konsekvenserna för vårt land — bl. a. de ekonomiska — av en bojkott mot Sydafrika. Rapporten innehåller i stort sett en faktaredovisning. Arbetsgruppen har inte dragit några långtgående slutsatser och endast i förbigående ansett sig behöva beröra kompensationsaspekten. Det vore olyckligt, om rapporten lades till handlingarna utan åtgärder och snarare ströp än stimulerade debatt i dessa frågor.

Eftersom här berörda problem har ett betydande intresse för allmänheten och riksdagen under hösten inte kommer att ha någon särskild utrikesdebatt, får det anses önskvärt att dessa aktuella frågor kommer upp till diskussion redan nu.

Med hänvisning till ovanstående anhaller jag om kammarens tillstånd att

till hans excellens herr utrikesministern få framställa följande frågor:

1) Vill Ers Excellens lämna kammaren en redogörelse för regeringens bedömningar och Sveriges agerande i Förenta Nationerna före och vid tillkomsten av resolutionen i sydvästafrågan?

2) Vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att på ett verksamt sätt bidra till positiva lösningar i den nämnda FN-resolutionens anda?

3) Är den svenska regeringen beredd att — eventuellt tillsammans med övriga nordiska stater — vidareutveckla tanken på solidarisk fördelning av kostnaderna för en internationell handelsbojkott mot Sydafrika, t. ex. genom utarbetande av förslag till normer för denna fördelning som underlag för startandet av en internationell bojkottfond?

4) Vilka åtgärder planerar regeringen med anledning av den i juni avlämnade rapporten angående »Allmänna ekonomiska sanktioner mot Sydafrika»?

Meddelande ang. enkel fråga

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågakvarande spörsmål finge framställas.

Meddelande ang. enkel fråga

Meddelades, att jämlikt § 20 i kammarens ordningsstadga följande enkla fråga denna dag framställts av herr *Werner* (k) till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet: »Kan Statsrådet upplysa om huruvida krediteftersläpningen till kvoterat bostadsbyggande i särskild hög grad hänför sig till allmännyttiga bostadsföretag?»

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 14.09.

In fidem

Solveig Gemert